

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ

Збірник матеріалів

**XXVIII підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

24 лютого 2026

Київ 2026

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVIII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. Т.В. МАРЕНИ, Київ: МДУ, 2026. с. 353

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 9 від 25 лютого 2026 року)

Редакційна колегія:

Голова Марена Т.В., в.о. ректора МДУ, кандидат економічних наук, доцент;

Члени редколегії Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Демидова Ю.О., проректор з науково-педагогічної роботи та молодіжної політики МДУ, кандидат педагогічних наук, доцент;
Калініна С. П., доктор економічних наук, професор;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Марена Т.В., кандидат економічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи;
Мельничук І. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Пирлік Н. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVIII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 24 лютого 2026 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методик викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

© Маріупольський державний університет, 2026

Література

1. Ломачинська І., Ломачинський Б., Хрипко С. Світоглядні основи цифрової безпеки молоді в умовах зростаючого інформаційного впливу соціальних мереж. *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії*. 2025. Вип. 60. С. 144-151.
2. Морзе Н. В., Смирнова-Трибульська Є. М. Хмарні технології в освіті : навч. посіб. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2022. 240 с.
3. Alsaleh A. The impact of technological advancement on culture and society. *Scientific Reports*. 2024. Vol. 14(1). Article 32140. URL: <https://www.nature.com/articles/s41598-024-52889-1> (дата звернення: 25.12.2025).

Федотова Оксана,
доктор історичних наук, старший науковий співробітник,
професор кафедри інформаційної діяльності
Маріупольський державний університет

ТРАНСФОРМАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІД ВПЛИВОМ ПОЛІТИЧНИХ ІДЕОЛОГІЙ

У сучасному світі інформація перетворилася на стратегічний ресурс, що визначає політичний, економічний та безпековий ландшафт держави. Вона не лише формує суспільну свідомість і міжнародний імідж країни, але й слугує фундаментом легітимності влади. За таких умов державна інформаційна політика набуває особливої ваги, окреслюючи ключові принципи та механізми управління інформаційними потоками. Однак інформаційна політика за своєю природою не є нейтральною, оскільки зумовлена ідеологічним чинником – певною системою цінностей, яка задає стратегічне бачення держави, її взаємовідносини з суспільством, а також характер взаємодії з союзниками та опонентами.

Державна інформаційна політика являє собою єдність принципів, заходів і стратегій, спрямованих на регулювання інформаційної сфери, формування, захист і поширення інформаційних потоків [5]. Вона охоплює законодавче забезпечення права на інформацію, розвиток інформаційної інфраструктури, гарантування інформаційної безпеки, протидію дезінформації, підтримку медіаграмотності та формування позитивного іміджу держави.

З розвитком цифрових технологій інформаційна політика набула особливого значення. Якщо раніше держава фокусувалася на доступі громадян до преси та телебачення, то сьогодні

пріоритети змістилися у площину захисту інфопростору від кіберзагроз, пропаганди та маніпуляцій, а також розбудови безпечного цифрового середовища. Реалізація цих завдань нерозривно пов'язана з ідеологією, адже саме вона слугує фільтром для визначення конструктивного чи деструктивного впливу інформації.

Ідеологія впливає на інформаційну політику через декілька механізмів. У першу чергу, окреслює цінності, на яких будується комунікація між владою та громадянами. Скажімо, демократична ідеологія орієнтується на свободу слова, плюралізм думок, відкритість влади. У такій системі інформаційна політика спрямована на розширення доступу до інформації, підтримку незалежних медіа, розвиток громадського мовлення та цифрових прав громадян [8]. Натомість авторитарна ідеологія передбачає домінування держави в інформаційному просторі. Прерогативами інформаційної політики стають контроль над комунікаційними каналами, запобігання поширенню «небажаної» інформації, а також формування позитивного образу влади. Активно використовується пропаганда, різноманітні форми обмеження свободи слова [7]. Ідеологія виправдовує означені дії як заходи, необхідні для підтримування безпеки чи збереження національних інтересів.

Інформаційна політика завжди віддзеркалює панівну ідеологію. Навіть у демократичних країнах, де формально існує свобода медіа, ідеологія проявляється через пріоритети державної комунікації [6]. Так, у США політика базується на ідеях ліберальної демократії, прав людини, верховенства права, коли як у Китаї вона підпорядкована комуністичній ідеології, де головна цінність – колективна гармонія, стабільність і контроль.

Вплив ідеології відчутний і в законодавчому полі. Власне ідеологічні уявлення визначають, наскільки держава дозволяє або обмежує свободу слова. Нормативно-правова база демократичних країн забезпечує захист прав громадян на інформованість та безперешкодність вираження поглядів. За тоталітаризму ці права суттєво обмежуються під прикриттям боротьби за національну безпеку чи протидії фейкам і екстремізму.

Ідеологічна спрямованість державної інформаційної політики чітко простежується у форматі взаємодії влади з медіаресурсами. Якщо в демократичних країнах ЗМІ виконують роль «четвертої влади» як незалежного інституту контролю, то в авторитарних системах вони трансформуються у провідників державної ідеології. У такому разі медіа не просто транслиують інформацію, але й конструюють наративи, спрямовані на легітимізацію режиму та виховання лояльності громадян до влади [2].

Особливе місце в державній інформаційній політиці займає протистояння дезінформації та пропаганді. Ідеологічний фактор тут відіграє подвійну роль. З одного боку, він допомагає державі протидіяти зовнішнім загрозам, зміцнюючи національну єдність. З

іншого – може бути використаний для виправдання обмежень інакодумства. Грань між захистом інформаційного простору та ідеологічним контролем часто є доволі розмитою.

Саме ідеологічний вектор обумовив еволюцію інформаційної політики України від 2014 р. Відповіддю на російську агресію стало вироблення нового комунікаційного курсу, що ґрунтується на оборонній стратегії та патріотичній мобілізації суспільства [4]. Ідеологія національної гідності, суверенітету та європейської інтеграції є основою розвитку системи державних комунікацій. ЗМІ слугують потужним інструментом конструювання спільного національного нарративу та популяризації української мови, культури, армії. Одночасно держава обмежує діяльність проросійських медіа, забороняє пропагандистські ресурси, антиукраїнську друковану продукцію та впроваджує політику інформаційної безпеки.

Пріоритетними напрямками вітчизняної інформаційної політики сьогодні є: надання безперешкодного доступу громадянам до інформації; розробка національних інформаційних систем і мереж; закладання матеріально-технічного, фінансового, організаційно-правового й наукового підґрунтя для інформаційної роботи; сприяння якісному застосуванню інформації; забезпечення стабільного оновлення, поповнення та збереження національних інформаційних ресурсів; формування загальної системи охорони даних; налагодження міжнародної співпраці у сфері захисту інформаційного суверенітету [3].

Слід зауважити, що навіть в умовах повномасштабної агресії важливо зберігати баланс між ідеологічною консолідацією та свободою інформації. Надмірна ідеологізація інформаційної політики може призвести до звуження суспільного діалогу, втрати довіри громадян і використання нових форм цензури. Ефективна інформаційна політика повинна базуватися не лише на ідеологічних гаслах, але й на прозорих процедурах, повазі до прав людини, відкритості влади та плюралізмі думок.

Отже, державна інформаційна політика безпосередньо віддзеркалює політичний устрій країни. Ідеологія окреслює її змістовні та інституційні межі, а політичний режим диктує способи трансляції цих ідей через державні програми й медіаканали. За таких умов інформаційну стратегію неможливо розглядати у відриві від панівної ідеології.

Література

1. Гриценко О. Ідеологічні аспекти інформаційної політики держави в умовах гібридних загроз. *Гілея: науковий вісник*. 2021. Вип. 165. С. 142–147.
2. Мотлях О. Сучасна державна інформаційна політика України у сфері масмедіа. *Український інформаційний простір*. 2022. №2(10). С.156–170. URL: <https://doi.org/10.31866/2616-7948.10.2022.269851>

3. Мохова Ю. Л., Луцька А.І. Сутність та головні напрямки державної інформаційної політики України. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2018. №12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2018_12_15
4. Ніколаєць Ю. О. Державна інформаційна політика України в умовах повномасштабного воєнного вторгнення Російської Федерації: суспільно-мобілізаційний потенціал і ефективність. *Політичні дослідження*. 2024. № 1. С. 42-67. URL: <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0001492854>
5. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. №48. 650 с. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
6. Савосько Т. Особливості формування державної інформаційної політики. *Аспекти публічного управління*. 2024. Том 12. № 1. С. 22–28.
7. Федотова О. Цензура друкованих видань в умовах існування різних політичних систем. *Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2013. № 2. С. 171–176.
8. Чукут С. А., Джига О. І. Інформаційна політика в Україні: (опорний конспект лекцій до нормативного курсу): навчальний посібник. Київ, 2007. 94 с.